

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

AYŞE BAL ÖNER BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2021/18349

Karar Tarihi : 5/5/2026

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM

Kenan YAŞAR

Ömer ÇINAR

Metin KIRATLI

Raportör : Ali KOZAN

Başvurucu : Ayşe BAL ÖNER

Vekili : Av. Yılmaz FİDAN

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; tazminat davasında miktar artırımı dilekçesi gözetilmeyerek kesin olmak üzere karar verilmesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının, gerekçeli kararın geç erişime açılması nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

2. Başvurucu, sürekli işçi kadrosuna geçme talebi uyarınca yapılan sözlü sınavda başarısız sayılması üzerine dava açmış ve idare mahkemesi işlemin iptaline karar vermiştir. Başvurucu, söz konusu iptal kararının yerine getirilmemesi nedeniyle 2.000 TL maddi ve 5.000 TL manevi tazminat istemli dava açmıştır.

3. Mardin 1. İdare Mahkemesi (Mahkeme) 13/1/2021 tarihinde maddi tazminat yönünden karar verilmesine yer olmadığına, manevi tazminat yönünden ise davanın reddine kesin olmak üzere karar vermiştir. Kararın gerekçesinde, iptal kararına uyularak yapılan sözlü sınavda başvurunun başarısız sayıldığı ve bu işleme ilişkin yargılamanın devam ettiği gözetildiğinde maddi tazminat talebiyle ilgili karar verilemeyeceğini belirtmiştir. Ayrıca mahkeme kararının yerine getirilmesinde yaşanan yaklaşık üç aylık gecikmenin makul sebeplere (komisyon teşekkülünün sağlanamaması, aynı çerçevede sözlü sınava alınacak çok sayıda kişi olması vs.) dayandığını, bu gecikmenin yaşanmasında davalı idarelerin ağır bir hizmet kusurunun bulunmadığını, tazmin edilmesini gerektirir düzeyde manevi zararın mevcut olmadığını vurgulamıştır.

4. Başvurucu, nihai kararı 3/3/2021 tarihinde öğrendikten sonra 30/3/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

5. Ayrıca Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi'nden (UYAP) yapılan incelemede başvurunun 24/2/2021 tarihinde miktar artırımı dilekçesi vererek tazminat oranını artırdığını belirtmek suretiyle yanlışlığın düzeltilmesi talebinde bulunduğu, Mahkemenin bu talebi 22/3/2021 tarihinde reddettiği görülmüştür. Kararda, talebin yanlışlık olarak kabul edilebilecek bir hususa dayanmadığı, ayrıca miktar artırımı dilekçesinin karardan sonra 24/2/2021 tarihinde Mahkemeye sunulduğu belirtilmiştir. Bununla birlikte UYAP'ta oluşturulan esasa ilişkin karar tutanağının 13/1/2021 tarihli olduğu anlaşılmıştır.

II. DEĞERLENDİRME

A. Mahkemeye Erişim Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

6. Başvurucu, UYAP üzerinden henüz karar verilmediğini teyit ederek 24/2/2021 tarihli miktar artırımı dilekçesi ile talep ettiği tazminat miktarını 12.500 TL'ye çıkardığını, bu hâliyle miktar yönünden istinaf sınırının aşıldığını belirtmiştir. Mahkeme kararının 25/2/2021 tarihinde UYAP'a yüklendiği gözetildiğinde karar tarihinden önce yaptığı miktar artırımı talebine göre istinaf kanun yolu açık olarak karar verilmesi gerekirken kesin olarak karar verilmesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

7. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, başvurunun temel hak ve hürriyetlerinin ihlal edilip edilmediği konusunda yapılacak incelemede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümlerinin gözetilmesi gerektiği belirtilerek İçişleri Bakanlığından elde edilen yargı sürecine ve sözlü sınava ilişkin bilgi ve belgeler sunulmuştur. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

8. Adil yargılanma hakkının en temel unsurlarından biri olan mahkemeye erişim hakkı, bir uyumsuzluğu mahkeme önüne taşıyabilmek ve uyumsuzluğun etkili şekilde karara bağlanmasını isteyebilmek anlamına gelir. Kişinin mahkemeye başvurmasını engelleyen veya mahkeme kararını anlamsız hâle getiren, bir başka ifadeyle mahkeme kararını önemli ölçüde etkisizleştiren sınırlamalar mahkemeye erişim hakkını ihlal edebilir (*Özkan Şen* [2. B.], B. No: 2012/791, 7/11/2013, § 52). Özellikle hukuki ya da uygulamadaki belirsizlikler kişilerin mahkemeye erişim hakkını ihlal edebilir (*Aktif Elektrik Müh. İnş. San. ve Tic. Ltd. Şti.* [1. B.], B. No: 2012/855, 26/6/2014, § 34). Bu nedenle mahkemelerin usul kurallarını uygularken yargılamanın hakkaniyetine zarar getirecek ölçüde katı şekilcilikten kaçınmaları gerektiği gibi kanunla öngörülmüş usul şartlarının ortadan kalkmasına neden olacak ölçüde aşırı esneklikten de kaçınmaları gerekir (*Kamil Koç* [1. B.], B. No: 2012/660, 7/11/2013, § 65).

9. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 48. maddesinin (2) numaralı fıkrasında açıkça dayanaktan yoksun başvuruların kabul edilemezliğine karar verilebileceği belirtilmiştir. Bu bağlamda başvuru sahiplerinin ihlal iddialarını temellendiremediği, temel haklara yönelik bir müdahalenin olmadığı veya müdahalenin meşru olduğu açık olan başvurular ile karmaşık veya zorlama şikâyetlerden ibaret başvurular açıkça dayanaktan yoksun kabul edilebilir (*Hikmet Balabanoglu* [2. B.], B. No: 2012/1334, 17/9/2013, § 24).

10. Başvuru konusu olayda başvurunun tazminat taleplerinin reddine 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 45. maddesinin birinci fıkrası gereği miktar yönünden istinaf kanun yolu kapalı olmak üzere karar verilmiştir. Başvurucu ise Mahkemenin karar tarihinden önce miktar artırımı dilekçesiyle tazminat miktarını artırdığını, dolayısıyla kesinlik sınırının aşıldığını iddia etmiştir.

11. Anılan Kanun'un 22. ve 23. maddelerinde konular aydınlandığında karar verileceği ve bu kararın tutanağa bağlanacağı hususları belirlenmiştir. Bu çerçevede somut olayda davanın 13/1/2021 tarihinde karara bağlandığına dair UYAP'ta karar tutanağı oluşturulduğu görülmüştür. Dolayısıyla UYAP üzerinden dava dosyasının karara bağlandığı, anılan tarih itibarıyla görülebilir bir durumdadır. Gerekçeli karar 25/2/2021 tarihinde UYAP'a yüklenmişse de bu durum incelenen olay bağlamında karar tarihini değiştiren nitelikte bir işlem değildir. Bu hâlde Mahkemenin 13/1/2021 tarihinde karar verdiği, bu kararın UYAP'ta aynı tarih itibarıyla görünebilir olduğu gözetildiğinde başvurunun 24/2/2021 tarihli miktar artırımı dilekçesini karardan önce Mahkemeye ibraz ettiği ve artırılan miktara göre kanun yolu açık olarak karar verilmesi gerektiği yönündeki iddiasının dayanağının bulunmadığı anlaşılmıştır.

12. Açıklanan gerekçelerle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

13. Başvurucu, gerekçeli kararın UYAP'a karar tarihinden 46 gün sonra yüklenmesi nedeniyle makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

14. Eldeki başvuruda yer alan iddialara benzer iddialar Anayasa Mahkemesince daha önce *Hatice Akgül* ([1. B.], B. No: 2018/35900, 25/2/2021) ve *Ahmet Kardeşiden* ([1. B.], B. No: 2019/4066, 20/12/2022) kararlarında adil yargılanma hakkı kapsamındaki makul sürede yargılanma hakkı bağlamında ele alınmıştır. Bu sebeple anılan şikâyetin makul sürede yargılanma hakkı yönünden incelenmesi gerekir.

15. 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Tazminat Komisyonunun Görevleri ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Kanun'da değişiklik yapan 2/3/2024 tarihli ve 7499 sayılı Kanun uyarınca üç ay içinde yapılacak müracaat üzerine makul süre şikâyetlerinin Tazminat Komisyonu tarafından inceleneceği düzenlenmiştir. Nitekim Anayasa Mahkemesi *Ahmet Kartalkuş* ([2. B.], B. No: 2019/39635, 19/3/2024) kararında ilk bakışta ulaşılabılır olan ve ihlal iddialarıyla ilgili başarı şansı sunma ve yeterli giderim sağlama kapasitesi olduğu görülen Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelere ve varılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

16. Açıklanan gerekçelerle makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *başvuru yollarının tüketilmemesi* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *başvuru yollarının tüketilmemesi* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvuru üzerinde BIRAKILMASINA 5/5/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.